
Et Bidrag til Underretning om Begravelses-
omkostninger i Kiøbenhavn, i første Halvdeel
af 18de Aarhundrede.

Meddeelt

af

Dr. J. G. B. Becker.

Man har i forskjellige Skrifter meddeelt Efterretninger om Ceremonier og Omkostninger ved danske Adeliges Begravelse i ældre Tider. Det kunde maaskee ikke være uden al historisk Interesse at levere et Par Exempler, der oplyse Skik og Brug, samt Omkostninger ved Personers Jordefærd, henhørende til den mere anseete Borger-Stand i Kiøbenhavn for henved 100 og 130 Aar siden; da saadanne Efterretninger i det Hele ere sieldnere.

Som et oplysende Sideslykke vil jeg imidlertid først meddele Omstændighederne ved en dansk Studerendes anseelige Jordefærd i Strasburg 1681, uddraget af en nu meget sielden Beretning herom, som er trykt i Kiøbenhavn s. A. Jacob Winding var en Son af Rasmus Paulsen Winding, Næstfor i Høiesteret, der døde 1684 som Statsraad, og Ingeborg Jacobs, Datter af Biskop Jacob Madsen i Aarhuus. Han havde som Student 1680 foretaget en Udenlandsreise, havde opholdt sig ved Universitetet i Heidelberg og begav sig derfra til Strasborg, hvor hans Broder, den allerede 1677

til Professor ved Kiøbenhavn's Universitet designerede Paul Winding opholdt sig; med ham og andre Studerende gjorde han en Udflugt i Elsas og til Basel, men paadrog sig paa denne Reise en hidsig Feber, hvoraf han døde i Strasburg Mandagen den 22. August 1681 Kl. 7 om Aftenen, i sit Værelse hos Professor Ulrich Obrecht, ifkun 20 Aar gammel.

Der blev strax kjøbt et Gravsted i St. Thomaskirken for 200 Rdlr., og den følgende Dag blev Liget om Aftenen imellem Kl. 8 og 9, baaret hen i et ved Kirken værende Capel, under Skinet af 7 Veegfakler og ledsaget af 24 Personer, der fulgte parviis i lange Kapper. Disse Personer bevertedes forinden med Confect og Wiin, ligesom de ogsaa efter at have ledsaget Liget, vendte tilbage til Sørgehuset, og der tilbragte nogle Timer med Drikken. Indbydelsen til Ligprocessionen skeete ved tvende Bedemænd. Den 29de Kl. 12 om Middagen forsamledes de Indbudne paa et offentligt Sted. Hertugen af Pfalz-Beldenz og Greven af Nassau, som opholdt sig i Strasburg, lode møde for sig ved Cavalerer; Baron de Goes og Herr v. Rathsamhausen, samt flere Adelsmænd indfandt sig personligen, desuden Professorerne og en Deel Geistlige, samt en stor Deel Medstuderende og de i Strasburg værende Landsmænd af den Afdøde*). Imedens man samledes paa første Sal i Huset, blev i Stueetagen affunget Sørgepsalmer. Kl. 1 satte Processionen sig i Bevægelse; foran gik en Notar, derefter en Deel syngende Studenter og 8 Drengene med forsviis sammenbundne Vorfakler; efter disse vare 12 Stadsstienere en tom Kiste, hvorefter atter fulgte en Notarius; derpaa kom den Afdødes Broder, Paul Winding, ledsaget af den fyrstelig pfalziske Afsending, og herefter fulgte de øvrige parviis.

*) Blandt disse vare Jens Schielderup, Søren Jonason, Frederik Spend.

I Kirken musceredes og Pastor Salzman holdt en Tale medens den tomme Kiste stod for Alteret; derefter musceredes paa ny medens Kisten bragtes til Side, ledsaget af Drengene med Fakler. Herpaa holdt en Cand. Theol. Statmann en Takketale, og Felget begav sig med udsulte Fakler tilbage til Vertshuset. Her vare to lange Vorde, hvert til mere end 30 Personer, dækkede; ved det ene serveredes for de tilstedeværende Fornemme, Professorer, Geistlige og Raadspersoner; medens Studenterne og en Deel Værere spiste ved det andet. Tractementet begyndte Kl. 6, og Retterne bestode i: 4 Fade med Salat, 3 vestphalske Skinker, 6 rogede Tunger, 3 Kalkunsk Haner, 3 Kapuner, 3 unge Gæs, et Dusin unge Duer, 3 Sarer, 2 halve Wildsviin, en Piort, 3 Fade med Foreller og andre kolde Fisk, 3 Fade med Kar, 2 Fade med Algerhous, Sneyper og andet Fuglevildt. Desuden serveredes med Pommerantser, Citroner, Hyben, Capers, Svedster, Champignons, „Grundeln“, Kræbs, og som Desert med 2 Mandeltærter, samt store Peberfager, Sufferbrød, Macroner, Spansk Vind, Mandler, Druer, Krumfager; hvortil skienkedes Moselviin og fin Bordviin. — Ligesom dette giver os et Exempel paa en bekostelig Odselhed udenlands ved en Studerendes Uigfærd, som var af en anseet, men borgerlig Familie i Danmark: saaledes vil følgende Meddelelse lægge for Dagen, at man i den Henseende hos den fornuende Borgerklasse i Kiøbenhavn omtrent drev det ligesaa vidt i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, som hos de Adeltige.

Den 17de Mai 1711 døde Hofapotheker Johan Gotfried Becker i Kiøbenhavn, dog ikke af Pesten, som i dette Aar græsferede i Staden, men af Afkræftelse, 71 Aar gammel. Den 28de Mai Kl. 4 om Eftermiddagen blev hans Uig fort til Capellet ved Petri Kirke, efterat et latinsk Program i Patentform var forfattet af Professor Entrup. Udgifterne

ved denne Begravelse, ligesom en Deel af den ved samme fulgte Skif, kan erfares af følgende specificerede Regning,:

For Kongebrevet paa Begravelsen	11 Rdr. 3 Mt. " Cf.
Til Cancelliebudet	" - 3 - " -
For Jorden til Kirken	16 - " - " -
Snedkeren for dobbelte Kister	30 - " - " -
Giortkeren for Beslag paa samme	30 - " - " -
Stikning af Gravskriften	" - 4 - " -
Sadelmageren for at betragte Kisten	36 - " - " -
Til Hr. Sontum for Liiglagenet	3 - 2 - " -
Klokkeren ved Kirken	1 - 8 - " -
Graveren	2 - 4 - " -
Frue Skole.	10 - " - " -
Liighøren.	1 - 2 - " -
De tvende Hofbedemænd	16 - " - " -
Den tydske Cantor	2 - " - " -
2 Timer Sangværk	16 - " - " -
2 Marschalstave	2 - " - " -
Nicolai Broe for Krammercompagniet	8 - " - " -
Til Politikammeret	" - 4 - " -
10 Sørgevoogne	10 - " - " -
Kleinsmedarbejde paa Kisten	5 - " - " -
Bliffenslageren for Skifter paa Alterlysene	1 - 5 - " -
Maleren for derpaa anbragte Navne	2 - " - 8 -
Et Borslagen	4 - " - " -
Til de Fattige	2 - " - " -
8 Bægtere til Bagt i Kirkedøren	2 - " - " -
Maleren for at sværte Beders Bogn	2 - 1 - " -
Niels Helmerschow for Rudstenes sorte Klæder	2 - 3 - " -
For sorte Baand i Bognens Binduer	2 - " - " -
Prof. Vintrup for at forfatte Programmet	20 - " - " -
For at trykke Programmet	5 - " - " -
Bogbinderen	" - 4 - 14 -
137 Bog Realspapiir	9 - " - " -
Rector Magnificus for Seglet	2 - " - " -
Til de to Pedeller for at udbese Programmer	2 - 4 - " -

Pedellen for at opslaae Vers	1 Rdlr. „ M. „ St.
Lars Diderichsen for de af ham forfattede Vers	6 - „ - „ -
Til Jomfrue Liunge	10 - „ - „ -
Johan Lamke for Mandssørgekæder	24 - „ - „ -
Joh. Knudsen for Fruentimmerførgekæder	10 - „ - „ -
15 Par Mandss- og Fruentimmerhandsker	5 - „ - „ -
Pastor Menøer for Parentation	24 - „ - „ -
Pastor Dürkop	6 - „ - „ -
Peter Christensen for Mandsskoe	9 - „ - „ -
Nich el Olsen for Fruentimmerkoe	9 - „ - „ -
Desuden til Udstaffering og Bevertning taget	
hos Kræmmerne Schupp for	237 - „ - 11 -
Clare for	131 - 2 - „ -
Thomas Saur for	99 - 3 - 2 -
Kling for	95 - 1 - 2 -
Weinmann for	54 - 5 - 2 -

Saaledes beløb Udgifterne ved denne Begravelse sig til over 1000 Rdlr. — Dette var i øvrigt uden Tvivl en af de sidste store Udgængelser, der fandt Sted for Pestens voldsomme Udbrud; en Forordning af 12 Aug. 1711 forbød saadanne Begravelser, saalænge Sygdommen grasserede*).

En Bevilling af 10. Juli 1713 tillader Hofapotheker Gottfried Becker: at han maa lade sin afdøde Hustru Catharina Schupp om Aftenen begrave, Kisten med sort Læder at overtrækkes og med maadeligt Beslag jeres, og Sangværket lade sig høre en Time efter den sædvanlige Tid, samt en Stue med sort Val betrækkes.

En Begravelse i samme Familie, omtrent 40 Aar sildigere end den ovenfor omhandlede, viser allerede en betydelig Formindskning i Pomp og Bekostning. Hofapotheker Gottfried Becker døde den 19de Februar 1750 og blev begravet om Morgenen; den Kongl. Bevilling dertil, som og at Kisten med

*) J. B. Mansa om Pesten i Kiøbenhavn. Histor. Tidsskr. III. S. 519 (ivfr. S. 316).

en Plade paa Laaget maa gives, er dateret d. 27de Februar.

Den af Hofbedemand Jbsen opførte Regning nævner:

Bevillingen	12 Rdlr. " Mt.
Begravelsen i St. Petri Capel	16 - " -
Klokkeren	2 - " -
Cantoren	2 - " -
Politiefuldmægtigen	1 - " -
Graven at aabne.	2 - " -
Ligbaaren.	" - 4 -
Graverne	2 - " -
Balgetræderen	1 - " -
Stolen	10 - 3 -
Liggelædet	4 - " -
Sangklokkerne	4 - " -
Den Høiets Liggvogn med 2 Heste	16 - 3 -
2 Marskalsstave	2 - " -
6 Tjenere ved Liggvognen	2 - " -
En Sørgeinvitations-Bogn	1 - " -
3 Tjenere ved Marschallernes Bogn.	1 - " -
8 dito ved de Sørgendes Bogne.	2 - 4 -
16 Studenter.	16 - " -
Deres Formand	2 - " -
4 Bogne til Studenterne	2 - 3 -
3 Sørgevogne	3 - " -
2 Politiebetiente	2 - " -
2 Marschaller	8 - " -
Ligglisten	24 - " -
En Plade paa samme	6 - " -
Plader af Flor til Kisten.	6 - " -
2 hvide Bør-Asterlys paa 24 Pd. à 4 Mt. pr. Pd.	16 - " -

Tilsammen: 167 Rdlr. 5 Mt.
